

Oponentský posudek na diplomovou práci Mgr. Gabriely Langhammerové

Název práce: **Antifeminismus v současném učení římskokatolické církve**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 18. 9. 2020

Mgr. Gabriela Langhammerová si pro svou diplomovou práci zvolila velmi aktuální **téma**, které v současné době silně rezonuje i v mediálním prostoru. Autorka jako svou **metodu** charakterizuje interpretativní analýzu konceptů, čemuž obsah textu odpovídá, i když mohla být metoda samotná trochu podrobněji charakterizována. Přesto konstatuji, že se o interpretativní konceptuální analýzu nejen skutečně jedná, ale že je i zdařile naplněna.

K **Úvodu** práce mám jednu hlavní připomínku – měla by v něm tematizována lokace a pozicionalita autorky. Vyplývá sice do jisté míry ze samotného textu, ale její představení a sebereflexe by jistě prospěla. Kapitola 2, věnovaná **teoretickým východiskům**, je zpracována velmi dobře – ač se zde text na začátku zabývá často tematizovanými koncepty, jako je gender či genderový řád, představuje je způsobem, který není ani popisný, ani zjednodušený, a soustředí se na aspekty, které jsou relevantní pro další části práce. To je zřetelné na dalších částech této kapitoly, kde je hlavní pozornost věnována už specifitějším konceptům, s nimiž text dále pracuje, a to symbolickému řádu, formování ženské identity a problematice mocenských vztahů. Pokud jde o vysvětlení pojmů a práce s nimi, je obecně velmi dobré, s následující výhradou: zdá se, že autorka zaměňuje pojmy *bytí* a *existence*. Je pravda, že se v běžném diskursu skutečně nezřídka zaměňují, zde však jde o akademický text, zohledňující i teologický a filosofický diskurs, které tyto pojmy rozlišují. Diplomantka by tedy mohla u obhajoby vysvětlit, jak uvedené pojmy chápe a jak s nimi pracuje.

Za výborné považuji zejména **kapitoly 3 a 4**. Třetí kapitola představuje vlastní teoreticko-konceptuální rámec, totiž feministickou teologii Mary Daly, s užším zaměřením na dva hlavní koncepty, a to pojetí ženy jako subjektu a antifeminismus. Tato kapitola je už nejen teoretická, ale i analytická. Teorii Mary Daly ukazuje v návaznosti na její myšlenková východiska (Paul Tillich) i v průnicích se současnými kritickými teologickými proudy, především s teologií osvobození, a upozorňuje i na její intersekcionalní přesahy. Trefně sleduje i posun Daly od reformního přístupu k revolučnímu, ve smyslu radikálního odmítnutí současného institucionálního rámce římskokatolické církve (dále ŘKC) jako možného prostoru pro rozvinutí ženské spirituality, svobodné ženské identity a genderové rovnosti. Za obzvláště zdařilé v této kapitole považuji průběžné propojování Dalyiny kritiky s církevními dokumenty, zejména s papežskými encyklikami. Jejich rozboru na pozadí této kritiky (a okrajovějšího zpracování některých dalších feministických přístupů) je pak věnována čtvrtá kapitola. Zde rozpracovaná analýza genderového řádu v pojetí ŘKC je solidně doložena odkazy na zmíněné primární prameny a výborně propojována s teoretickými koncepty. Obzvláště zdařilé jsou části, věnované katolické „kooptaci“ feminismu (jak to autorka trefně

nazývá s odkazem na svou vedoucí práce), antifeminismu a dekonstrukce pojmu tzv. genderové ideologie. Ke kapitolám 3 a 4 nemám zásadnější připomínky.

Kapitola 5 je věnována Istanbulské smlouvě a diskusi o ní. K té už připomínku mám. Především, na rozdíl od výborně dokumentovaných předchozích částí práce se zde odkazuje převážně na jeden zdroj, a to *Církev ke schvalování tzv. Istanbulské úmluvy v ČR*. Pokud se slibuje diskuse, měl být dle mého názoru věnován trochu prostor i disidentským a menšinovým hlasům v české ŘKC – třebaže nelze než plně souhlasit s tím, že dominantní diskurs, reprezentovaný především kardinálem Dukou, antifeministický bezesporu je. Také je dle mého názoru tato kapitola méně přesvědčivá, než dvě předchozí, pokud jde o kritický odstup autorky od dané problematiky. Na druhé straně považuji za dobře formulovanou a argumentačně podloženou tezi, že násilí na ženách a obecněji genderové násilí, tematizované v Istanbulské smlouvě, nelze redukovat na tzv. individuální činy jednotlivců, ale že jde o logický důsledek institucionálních struktur genderového řádu.

Celkové hodnocení: Za přednosti práce považuji výborné teoretické ukotvení, porozumění klíčovému konceptům a schopnost je vysvětlit, i jejich propojování s primárními zdroji a s jejich pomocí interpretaci těchto zdrojů. Je na místě ocenit i vedení argumentační linie, formulační vyspělost a kultivovanost textu po stránce stylistické i jazykové. Navrhuji hodnocení práce známkou **výborně**.